

กระบวนการเสริมสร้างชุมชนสันติสุขของวัดใหม่ (ยายแป้น) ภายใต้โครงการ WAT Next*

The Procedure for Peaceful Community Development of Wat Mai (Yaipaen) under the WAT Next Project

สามณรรักษ์ชานนท์ โพธิ์สังข์

Samanera Ratchanon Phosang

บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

Corresponding Author's Email: Dhammatrooper@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อเพื่อศึกษาสภาพ บริบทของ WAT Next ที่มีต่อวัดใหม่ (ยายแป้น) 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาวัดในการเสริมสร้างชุมชนสันติสุข 3) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการของ WAT Next ต่อการเสริมสร้างวัดและชุมชนสันติสุข เพื่อนำเสนอกระบวนการในการเสริมสร้างชุมชนสันติสุขของวัดใหม่ (ยายแป้น) การดำเนินการวิจัย ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน และได้ทำการสังเกตการณ์ด้วยการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ที่ทางกลุ่ม WAT Next ได้ทำการจัดขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักพุทธสันติวิธี ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่ม WAT next สามารถดำเนินกระบวนการเพื่อตอบโจทย์เป้าหมายของวัด 3 ประการ คือ 1) วัดปัญญา (W: Wisdom) ผ่านการจัดโครงการที่ช่วยเสริมสร้างปัญญาให้คนในชุมชน เช่น โครงการ สติธัมม น้ำ อารามตื่นรู้ การส่งเสริมให้ชาวชุมชนรักษาสีงแวดล้อม และ การให้ความรู้ทางกฎหมายขั้นพื้นฐาน 2) วัดตื่นรู้ (A: Awareness) โดยมีโครงการ ปลุกสติ สร้างสุข และโครงการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน 3) วัดมุ่งสู่ความจริง (T: Truth) โดยการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนของวัดใหม่ (ยายแป้น) รวมถึงการจัดโครงการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยจิตอาสา เพื่อขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชน และโครงการการสร้างภูมิสถาปัตย์ของวัดใหม่ (ยายแป้น) ทำให้โครงการเหล่านี้เป็นโครงการที่ตอบโจทย์ ต่อเป้าหมายในการทำวัด ให้เป็นวัดที่มุ่งสู่ความจริงของชีวิต จนนำไปสู่การเสริมสร้างชุมชนสันติสุขอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: วัดใหม่ยายแป้น; ชุมชน; สันติสุข

Abstract

There are three main objectives in this research article: 1) to study the context of WAT Next's influence on the Wat Mai (Yaipaen), 2) to examine the Buddhadhamma principle that contribute to temple development in fostering peaceful communities, and 3) to analyze the process of WAT Next's involvement in temple and community development, in order to

*Received August 23, 2024; Revised April 25, 2025; Accepted April 30, 2025

formulate a process for fostering peaceful communities at Wat Mai (Yaipae). The research methodology employed qualitative research methods, including in-depth interviews with 15 key informants. Additionally, observations were also conducted through participation in various projects organized by the WAT Next group to obtain data and presented by descriptive method as analytical tools. Data analysis was conducted through content analysis.

The research findings revealed that: the projects undertaken by the WAT Next group, which have been consistently implemented, have excellently met the needs of the community. Based on interviews from actual users, WAT Next projects have been responsive to the three core processes that are the moral foundation and goals of temple development as follows: 1) temple of wisdom (W: Wisdom) through the implementation of various projects such as mindfulness by the water, awakening retreats, Mindful Sanghadana activities, waste separation activities, environmental conservation campaigns, basic legal education workshops for wisdom acquired through direct spiritual experience. 2) Temple of awareness (A: Awareness) with programs such as cultivating mindfulness and happiness, mindfulness by the water, awakening retreats and Vipassana meditation practice activities. 3) Temple of truth (T: Truth) involves establishing a community mediation center at Wat Mai (Yaipae), organizing projects to develop volunteer mediators to address conflicts within the community, promoting peaceful family relationships, and constructing architectural landmarks at Wat Mai (Yaipae). These projects were designed to align with the goal of transforming the temple into one that seeks the truth of life.

Keywords: Wat Mai Yaipae; Community; Peace

บทนำ

ตั้งแต่ในสมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน “วัด” ถือได้ว่าเป็นศาสนสถานที่สำคัญสำหรับพระพุทธศาสนา เพราะใช้เป็นสถานที่ในการทำกิจวัตรของพุทธบริษัท มีป่าและสวนเป็นสัดส่วนชัดเจน มีพระสงฆ์จำพรรษา มีอาคารและเสนาสนะที่สัปปายะเอื้ออำนวยต่อการเจริญสติ สมาธิ และปัญญา เป็นสถานที่รองรับการประกอบพิธีทางสงฆ์และศาสนพิธีต่าง ๆ เมื่อยุคสมัยปัจจุบันที่ความเจริญต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทย ทำให้มีการพัฒนาในหลาย ๆ ด้านอย่างก้าวกระโดด ทำให้ความนิยมต่อพระพุทธศาสนาของคนไทยลดน้อยลงวัดหลายแห่งในปัจจุบันมุ่งพัฒนาด้านวัตถุ ด้านสถาปัตยกรรม มากกว่าการพัฒนาวัดมุ่งสร้างวัตถุมงคล เครื่องรางของขลัง ยังเป็นการส่งเสริมไม่ให้ประชาชนสามารถที่จะพึ่งตนเอง เมื่อได้ปัจจัยมาก็พัฒนาวัดให้มีความใหญ่โตเกินความจำเป็น เกิดความภาคภูมิใจว่าได้พัฒนาพุทธศาสนาอย่างดียิ่งแล้ว ทั้งที่ความในความเป็นจริงแล้วหัวใจของพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญไปที่การพัฒนาตัวบุคคล การบริหารวัดมิได้เป็นไปในลักษณะองค์กรของสงฆ์ กล่าวได้ว่า บทบาทของวัดในสังคมไทยปัจจุบันต้องปรับตัวเพื่อให้ทันกับความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

วัดใหม่ หรือตามที่คนทั่วไปเรียกชื่อว่า วัดใหม่ (ยายแป้น) ตั้งอยู่เลขที่ 63 ถนนบางขุนนนท์ ซอย 2 แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 เป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ในอดีตด้านหน้าวัดติดกับคลองบางกอกน้อยหรือแม่น้ำเจ้าพระยาสายเดิม แต่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงการ

คมนาคมจากทางน้ำเป็นทางบก ด้านหน้าวัดจึงมีพื้นที่ติดกับถนนบางขุนนนท์ ซอย 2 ส่วนด้านข้างของวัดมีแนวพื้นที่ติดกับถนนจรูญสนิทวงศ์ ข้อมูลจากหนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 2 มีการสร้างวัดใหม่ขึ้นมาเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2390 ในสมัยรัชกาลที่ 3 มีการสันนิษฐานตามคำบอกเล่าผู้รู้สืบ ๆ กันมาว่า คุณยายแป้น เป็นผู้ถวายที่ดินและบริจาคทุนเพื่อสร้างวัด มีหลักฐานจารึกชื่อไว้ที่ระฆังใบเก่าแก่ของวัด สร้างไว้เมื่อปี พ.ศ. 2392 ข้างบนหลังคาอุโบสถหลังเก่ามีไก่ 2 ตัว เป็นสัญลักษณ์บ่งชี้ว่าวัดสร้างเสร็จในปีกะ ป.ศ. 2391 ดังนั้นชาวบ้านจึงนิยมเรียกชื่อของวัดว่า “วัดใหม่ยายแป้น” วัดนี้สันนิษฐานว่า ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาประมาณ พ.ศ. 2392 มีข้อความจารึกที่ระฆังใบเก่า มีใจความว่า “ท่านผู้หญิงแป้น นายฟัก นายทอง มีศรัทธาสร้างระฆังไว้นายพระพุทธรูปศาสนา เดือน 6 แรม 8 ค่ำ วัน 6 ปีกจโทศก พระพระพุทธรูปศาสนาแล้วโดย 2392 พระราชา ขอให้เป็นผู้ถวายแก่พระนิพพาน” จึงมีการสันนิษฐานว่า ท่านผู้หญิงแป้นหรือยายแป้น เป็นผู้ มีศรัทธาบริจาคที่ดินเพื่อสร้างวัดมาก่อนหน้านั้น ท่านผู้หญิงแป้นและคณะจึงได้ถวายระฆังใบนี้เอาไว้ในช่วงที่มีการฉลองในตอนสร้างวัด ซึ่งอยู่ในช่วงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ในส่วนของบันทึกการบูรณะเจดีย์ของท่านผู้หญิงแป้นที่ตั้งอยู่ด้านขวาหน้าอุโบสถโดย พระมหาณรงค์ศักดิ์ จิตติญาณ ได้ทำการบูรณะเจดีย์ โดยได้ครอบเจดีย์องค์เก่าเอาไว้ เมื่อ พ.ศ. 2554 มีข้อความว่า “สร้าง พ.ศ. 2314 คุณยายแป้น” จากการบันทึกที่หน้าเจดีย์ พ.ศ. 2314 ตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช แห่งกรุงธนบุรี และในทาง ภูมิศาสตร์ พื้นที่ของวัดใหม่ (ยายแป้น) และวัดที่อยู่ใกล้เคียง เช่น วัดสุวรรณาราม , วัดศรีสุธาราม และวัดเจ้าอาม ต่างเป็นพื้นที่ของกรุงธนบุรีในอดีตจนมาถึงต้นสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (Watmaiyaipen, 2022)

เมื่อยุคสมัยปัจจุบันที่ความเจริญต่าง ๆ จากทั่วทุกมุมโลกได้เข้ามามีบทบาทต่อสังคมไทย ทำให้มีการพัฒนาในหลาย ๆ ด้านอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะในด้านของเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ทำให้บทบาทของวัดในฐานะศูนย์กลางเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีความสำคัญลดน้อยลงไป เพราะการที่วัดไม่สามารถปรับตัวและเข้าถึงคนไทยในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ ผลกระทบจากการที่มีคนเข้าวัดน้อยลงคือ ทำให้มีคนบวชน้อยลง ปัจจัยที่ทำให้ความนิยมต่อพระพุทธศาสนาของคนไทยลดน้อยลงนั้นมาจากหลายปัจจัย วัดหลายแห่งในปัจจุบันมุ่งพัฒนาด้านวัตถุ และด้านสถาปัตยกรรม มากกว่าการพัฒนาวัดมุ่งสร้างวัดถ่มมรดก เครื่องรางของขลัง เพื่อสนองความต้องการของประชาชน ยิ่งเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนไม่สามารถที่จะพึ่งตนเองเมื่อได้ปัจจัยมาก็พัฒนาวัดให้มีความใหญ่โตเกินความจำเป็น เกิดความภาคภูมิใจว่าได้พัฒนาพุทธศาสนาอย่างดีอยู่แล้ว ทั้งที่ความในความเป็นจริงแล้วหัวใจของพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญไปที่การพัฒนาตัวบุคคล การบริหารวัดมิได้เป็นไปในลักษณะองค์กรรวมของสงฆ์ (Klankesorn, 2023) กล่าวได้ว่าบทบาทของวัดในสังคมไทยปัจจุบันต้องปรับตัวเพื่อให้ทันกับสภาพบริบทและความคาดหวังของสังคมไทยที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา และปัจจุบันวัดใหม่ (ยายแป้น) ก็กำลังตกอยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว

ด้วยเหตุนี้ จึงมีการดำริเริ่มจัดทำโครงการ WAT Next ขึ้นมาโดยการนำของ พระเมธีวัชรบัณฑิต (हररषा ढम्महाโส) เจ้าอาวาสวัดใหม่ (ยายแป้น) ครั้งยังเป็น พระครูปลัดปัญญาวรรณ และกลุ่มของนิสิตสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่กำลังศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต เข้ามาจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดความสันติสุขขึ้นมาในวัดและชุมชน โดยเสริมความร่วมมือจากองค์กร บ ว ร คือ บ้านวัด และราชการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการของกลุ่ม WAT Next ด้วย โดยมีเป้าหมายในการทำให้วัดใหม่ (ยายแป้น) เป็นวัดที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของชุมชนในสังคมเมืองด้วยการบรรลุเป้าหมายใน 3 มิติ ได้แก่ วัดปัญญา (W: Wisdom) วัดตื่นรู้ (A: Awareness) และวัดมุ่งสู่ความจริงชีวิต (T: Truth) เพื่อการบรรลุเป้าหมายข้างต้น ทีม WAT Next จึงได้มีการออกแบบโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เป็นกระบวนการในการพัฒนาวัดใหม่ (ยายแป้น) และชุมชน เป็นเหตุให้ผู้วิจัยมีความต้องการที่จะศึกษาผลลัพธ์ที่ได้จาก

กระบวนการของกลุ่ม WAT Next ในการเสริมสร้างวัดและชุมชนสันติสุข เพื่อให้เป็นตัวอย่างที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการจะศึกษาหาความรู้และนำไปใช้ประโยชน์สืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ บริบทของ WAT Next ที่มีต่อวัดใหม่ (ยายแป้น)
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาวัดในการเสริมสร้างชุมชนสันติสุข
3. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการของ WAT Next ต่อการเสริมสร้างวัดและชุมชนสันติสุข

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าหาความรู้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัดในยุคปัจจุบัน และการสร้างกระบวนการในการเสริมสร้างชุมชนสันติสุข และได้ศึกษาหลักพุทธธรรมจากพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและหนังสืออ้างอิงทางพระพุทธศาสนา ที่สอดคล้องและกับกระบวนการในการดำเนินโครงการของกลุ่ม WAT Next และมีส่วนร่วมในการสังเกตการณ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางกลุ่ม WAT Next และได้รับรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการในการเสริมสร้างชุมชนสันติสุข

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา สภาพบริบทต่าง ๆ ของพื้นที่วัดใหม่ (ยายแป้น) แขวงบางขุนนนท์ เขตบางน้อย กรุงเทพมหานคร และชุมชนวัดใหม่ยายแป้นซึ่งเป็นชุมชนของวัด ผ่านการสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และมีการศึกษาสภาพทั่วไปและสภาพปัญหา ด้วยการสนทนากับผู้ที่อยู่ในพื้นที่อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อศึกษาความเป็นมาและความเปลี่ยนแปลงของสภาพบริบทของวัดและชุมชนตั้งแต่ที่ทีม WAT Next ได้เข้ามาดำเนินโครงการในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 3 ในส่วนของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มคนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงการร่วมกับกลุ่ม WAT Next และชาวชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) และใกล้เคียงที่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากโครงการมาเป็นผู้ให้การสัมภาษณ์ โดยแยกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มตัวแทนผู้ทำวิจัยของกลุ่ม WAT Next รุ่นที่ 1 จำนวน 5 คน และกลุ่มผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) และผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 10 คน รวมเป็น 15 คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิจัยในแบบของการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และศึกษาข้อมูลจากกลุ่มคนที่เป็นผู้ให้และผู้รับ ผ่านการตั้งคำถามต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและจากหนังสือวารสารและบทความต่าง ๆ ทั้งรวมไปถึงข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์เชิงลึก มาทำการวางให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ได้ตั้งเอาไว้ เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ ที่เป็น หนังสือตำราวารสาร บทความ เอกสารวิชาการ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากผู้ให้การสัมภาษณ์ ที่เป็นประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาวัดมาจัดไว้ในแต่ละหมวดของงานวิจัยและทำการวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่ตอบโจทย์เกี่ยวกับการพัฒนาวัดและการเสริมสร้างชุมชนสันติสุข

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และ การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลของการวิจัยที่สามารถตอบสนองตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และได้ทำการสอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ให้ข้อมูลในส่วนต่างๆ เพื่อเป็นการนำเสนอผลของงานวิจัยและเผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

กระบวนการเสริมสร้างชุมชนสันติสุขของวัดใหม่ (ยายแป้น) ภายใต้โครงการ WAT NEXT มีผลการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพ บริบทของ WAT Next ที่มีต่อวัดใหม่ (ยายแป้น) ผลการวิจัยพบว่า ตั้งแต่ที่ได้มีการจัดตั้งโครงการ WAT Next มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 ได้มีการพัฒนาโครงการต่างๆเพื่อให้วัดเป็นสถานที่ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมเมืองได้ โดยแรกเริ่มนั้นทางกลุ่ม WAT Next ที่เป็นเหล่านิสิตของหลักสูตรสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มองเห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ของวัดใหม่ (ยายแป้น) แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร และชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) ที่ควรได้รับการแก้ไขและพัฒนา จึงได้มีการจัดทำการประชุมเพื่อศึกษาหารือถึงความเป็นไปได้ของการจัดโครงการ โดยการตั้งเอาพลัง บ ว ร คือ บ้าน วัด ราชการ โดยมี ฝ่ายผู้นำชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) และทีมบริหารเป็นตัวแทนของฝ่ายบ้าน มีพระเมธีวัชรบัณฑิต (हररषा ढम्महाโส) เจ้าอาวาสวัดใหม่ (ยายแป้น) ผู้ดำริโครงการเป็นตัวแทนของฝ่ายวัด และมีหน่วยงานราชการคือ สำนักงานเขตบางน้อย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และสถานศึกษาที่อยู่ใกล้กับวัดใหม่ (ยายแป้น) มาเป็นตัวแทนของทางฝั่งราชการ เพื่อเข้ามาผลักดันให้โครงการของกลุ่ม WAT Next สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อได้จำแนกโครงการงานวิจัยของกลุ่ม WAT Next แต่ละคนออกมา ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปรที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ โดยแบ่งตัวแปรออกเป็น 2 อย่าง คือ

1) ตัวแปรด้านสถานที่ ในด้านสถานที่ แม้วัดใหม่ (ยายแป้น) จะเป็นวัดที่มีภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ในทำเลทองของกรุงเทพมหานคร คืออยู่ติดริมคลองบางกอกน้อย อยู่ติดถนนเจริญสุขุมวิท มีสถานีรถไฟฟ้า MRT สายสีน้ำเงินอยู่ติดกับวัดและกำลังจะมีสายสีส้มผุดขึ้นมาอีกสถานีหนึ่ง เรียกได้ว่า ที่ดินของวัดใหม่ยายแป้นเป็นหนึ่งในทำเลที่ดีที่สุดในเขตบางกอกน้อยก็ว่าได้ แต่ในทางกลับกัน ตัววัดมีสภาพที่ควรจะต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาเป็นอย่างยิ่ง เสนาสนะต่างๆมีความเศร้าหมองเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็น กุฏิพระภิกษุสามเณร ศาลาการเปรียญ หอฉัน อุโบสถ ต่างมีความชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก มีห้องน้ำที่ใช้งานจริงไม่ได้เป็นจำนวนมาก บริเวณโดยรอบของวัดเต็มไปด้วยขยะเป็นจำนวนมาก ขาดแสงสว่างในเวลากลางคืน ทำให้กลายเป็นสถานที่เปลี่ยวและอันตราย มีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์จากมูลสัตว์ชนิดต่าง ๆ ทั้ง สุนัข แมว และสัตว์ปีกต่าง ๆ มีการจราจรที่ไม่เป็นระบบ มีคนเข้ามาจอดรถไม่เป็นที่เป็นทาง ฯลฯ

2) ตัวแปรด้านบุคคล ในด้านอุปสรรคในส่วนบุคคลนั้น ต้องบอกว่าโดยธรรมชาติเดิมของชาวชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) นั้น มีความห่างเหินออกจากวัดเป็นอย่างมาก เพราะเป็นชุมชนในเมืองหลวง มีวิถีชีวิตแบบคนทำงาน ไม่มีเวลามาเข้าวัด และตัววัดเองก็ไม่ได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อชักจูงให้คนเข้ามาที่วัดมากสักเท่าไร และมักมีปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนในชุมชนและในครอบครัวของตน ในส่วนของพระภิกษุสามเณรภายในวัด โดยส่วนมากก็จะมีหน้าที่ในการเล่าเรียนหนังสือและทำงานให้กับมหาวิทยาลัย ทำให้วัดกลายเป็นเพียงที่พักผ่อนหย่อนใจของท่านเหล่านั้น กลุ่มผู้วิจัยจึงต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากที่จะสามารถเข้าถึงพระภิกษุสามเณรภายในวัดและคนในชุมชนได้

หลังจากที่ได้มีการประชุมหารือเพื่อศึกษาถึงบริบทของชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) และความเป็นไปได้ของโครงการจากการให้ข้อมูลของทั้ง 3 หน่วยงานข้างต้นแล้วนั้น พบว่า แต่ละฝ่ายมีความเห็นพ้องต้องกันที่จะ

ทำให้โครงการนี้เกิดขึ้น จึงได้มีการศึกษาความต้องการจากทางฝั่งชุมชนของวัด และทำการเสนอโครงการที่มีความตอบโจทยกับความต้องการของชุมชนมากที่สุด โดยประกอบไปด้วยต้นแบบโครงการที่มี 3 หัวข้อใหญ่ ได้แก่ 1) โครงการที่เกี่ยวกับการทำให้วัดสถานที่สำหรับการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน 2) โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในวัดและชุมชน และ 3) โครงการที่เสริมสร้างการจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในชุมชน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยทีม WAT Next ได้มีการแบ่งหัวข้อการวิจัยสำหรับการพัฒนาตามความชำนาญในด้านต่าง ๆ ของนิสิตแต่ละคน โดยทีม WAT Next รุ่นที่ 1 นั้น มีผู้ดำเนินงานวิจัยทั้งหมด 6 คน โดยที่แต่ละคนมีหัวข้อในการทำวิจัยที่แตกต่างแต่มีความสอดคล้องกัน เพื่อการตอบโจทยต่อความต้องการของชาวชุมชนตาม 3 ข้อที่ได้กล่าวไป ได้แก่ 1) คุณตระกูล เตชะเจริญสุขจิระ ทำเรื่อง การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในวัดเพื่อตอบโจทยความต้องการของชุมชนเมือง โดยใช้พลังบวรเป็นฐาน 2) คุณนวลพรรณ กลั่นเกษร ทำเรื่อง การพัฒนาสำนักวิปัสสนากรรมฐาน : สติริมน้ำ อารามต้นรู้ เพื่อเสริมสร้างชุมชนเมืองสันติสุขโดยพุทธสันติวิธี 3) คุณวราภรณ์ ศิริโอวัฒนนะ ทำเรื่อง กระบวนการฝึกเจริญสติในชีวิตประจำวัน ผ่านการโค้ชที่มีสติเป็นฐาน 4) คุณสุนทร วิภาภรณ์พรรณ ทำเรื่อง การพัฒนาศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนวัดใหม่ (ยายแป้น) เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยพุทธสันติวิธี 5) คุณสุวรรณี เนตรรักษ์สกุล ทำเรื่อง กระบวนการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยจิตอาสาเพื่อจัดการความขัดแย้งของครอบครัวในชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) โดยพุทธสันติวิธี 6) คุณพิรพงศ์ แพทย์พงศ์ ทำเรื่อง กระบวนการพัฒนาชุมชนเมืองให้น่าอยู่โดยพุทธสันติวิธี

นอกจากนี้ยังมีโครงการของกลุ่ม WAT Next รุ่นที่ 2 เข้ามาเสริมในงานวิจัยนี้ ได้แก่ 1) คุณปิยะนันท์ เรืองจิตชัยกุล ทำเรื่อง การจัดวางภูมิสถาปัตย์ของวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นรมณีสถานสำหรับการเจริญจิตตภาวนา โดยใช้พลังบวรเป็นฐาน ตามแนวพุทธสันติวิธี (Reungthitichaikul, 2024) 2) คุณบุญชู สถิตมันน์ในธรรม ทำเรื่อง การจัดการขยะชุมชนเมืองโดยใช้พลังบวรเป็นฐาน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Satitmannaittham, 2023) 3) คุณณัฐกิตติมา จิตรานูเคราะห์ ทำเรื่อง กระบวนการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุขภายใต้พลังบวรโดยพุทธสันติวิธี (Chitranukroh, 2024)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาวัดในการเสริมสร้างชุมชนสันติสุข ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาถึงหลักธรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาวัดและชุมชนของกลุ่ม WAT Next ผู้วิจัยได้มีการแบ่งหลักธรรมออกเป็น 3 หมวดเพื่อให้ตอบโจทยกับโครงการของกลุ่ม WAT Next และเป้าหมายในการทำวัดให้ตอบโจทยกับสังคมเมือง ดังต่อไปนี้

1) วัดปัญญา (W: Wisdom) การจัดโครงการ สติริมน้ำ อารามต้นรู้ กิจกรรม วันสังฆทานสติ กิจกรรม การคัดแยกขยะ กิจกรรม การส่งเสริมให้ชาวชุมชนรักษาสีสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการให้ความรู้ทางกฎหมายขั้นพื้นฐาน ส่งเสริมหลักของปัญญา 3 ประการคือ 1) สุตมยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการได้ยินได้ฟัง 2) จินตามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากความคิด และ 3) ภาวนามยปัญญา ปัญญาที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติ (Thai Tripitaka :11/271/305)

2) วัดตื่นรู้ (A: Awareness) โครงการ ปลูกสติ สร้างสุข โครงการ สติริมน้ำ อารามต้นรู้ กิจกรรม ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ที่จัดขึ้นทุกวันในวัดใหม่ (ยายแป้น) ส่งเสริมหลักธรรมในการเสริมสร้างสติในด้านหลักของมหาสติปัฏฐาน 4 คือ 1) กาย รับรู้ถึงการมีอยู่ของกาย 2) เวทนา รับรู้ถึงเวทนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น 3) จิต รู้เท่าทันจิตของตน 4) ธรรม เข้าใจความจริงของชีวิต (Thai Tripitaka :10/350/405)

3) วัดมุ่งสู่ความจริง (T: Truth) เป็นการสร้างวัดให้เข้าถึงความจริงของชีวิตการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนของวัดใหม่ (ยายแป้น) การจัดโครงการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยจิตอาสา เพื่อจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชน การจัดโครงการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข และโครงการการสร้างภูมิสถาปัตย์ของวัดใหม่ (ยายแป้น) โครงการเหล่านี้ล้วนเป็นโครงการที่ส่งเสริมการสร้างสันติสุขด้วยกระบวนการของหลัก อริยสัจ 4

ประการคือ 1) ทุกข์ การรับรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้น 2) สมุทัย การเข้าใจถึงการเกิดของปัญหา 3) นิโรธ การวางเป้าหมายสำหรับทางออกของปัญหา และ 4) มรรค การหาวิธีการในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ทำให้โครงการเหล่านี้เป็นโครงการที่ตอบโจทย์ ต่อเป้าหมายในการทำวัด ให้เป็นวัดมุ่งสู่ความจริงของชีวิต (Thai Tripitaka :4/21/14)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเพื่อวิเคราะห์กระบวนการของ WAT Next ต่อการเสริมสร้างวัดและชุมชนสันติสุข ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเสริมสร้างชุมชนสันติสุขของ WAT Next ที่มีต่อวัดใหม่ (ยายแป้น) ในแต่ละโครงการของกลุ่ม WAT Next ที่ได้มีการดำเนินโครงการมาจนถึงปัจจุบัน สามารถตอบโจทย์ของการเป็นวัดในสังคมเมืองได้อย่างแท้จริง โดยมีการแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 4 ภาพ ได้แก่

1. ด้านกายภาพ ทางด้านกายภาพ วัดใหม่ (ยายแป้น) มีความร่มรื่นของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก เสนาสนะต่าง ๆ ได้รับการบูรณะให้สามารถกลับมาใช้งานได้อย่างสมบูรณ์แบบ ทำให้วัดสามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา มีระบบการจัดการคัดแยกขยะที่ดีเยี่ยม ไม่ทำให้วัดตลอบอบวนไปด้วยกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์เหมือนเมื่อก่อน ทำให้สถานที่ที่มีความสะอาดเหมาะแก่การเข้ามาเยี่ยมชมเยือน

2. ด้านพฤติกรรม ในด้านการพฤติกรรม มีประชากรชาวชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) และผู้มาเยือนเข้าเพิ่มขึ้น จากการจัดกิจกรรมต่างๆ โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนต่างตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า ตลอดระยะเวลาที่ WAT Next ได้เข้ามาทำโครงการ ชาวชุมชนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเป็นอย่างมาก มีการเข้าวัดทำบุญ เจริญวิปัสสนากรรมฐาน มีจิตสาธารณะ ในการเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเมื่อคนใดคนหนึ่งเกิดปัญหา และมีการพูดคุยกันด้วยเหตุผลและไม่ใช้อารมณ์ในการตัดสินใจ

3. ด้านจิตภาพ มีการพัฒนาด้านจิตภาพ เพื่อสร้างการมีสติที่ดีให้กับชาวชุมชนผ่านการจัดกิจกรรมการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน และการฝึกสติด้วยการโค้ช ที่วัดได้จัดให้กับชาวชุมชนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ชาวชุมชนมีสุขภาพจิตที่ดี มีการเข้าถึงและเข้าใจธรรมะที่เป็นความจริงของชีวิตเพิ่มมากขึ้น ผู้ให้สัมภาษณ์ มีความเป็นตรงกันถึงการเข้ามาปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานที่วัดใหม่ (ยายแป้น) พบว่าตนมีจิตใจที่สงบมากยิ่งขึ้น มีสติระลึกรู้ต่อการรับมือต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน และออกไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ด้านปัญญาภาพ ชาวชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) ได้รับปัญญาจากการจัดทำโครงการของกลุ่ม WAT Next อย่างมากมาย ทั้งปัญญาที่ได้จากการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ทำให้เข้าใจถึงหลักธรรมที่แท้จริง และปัญญาจากการมีความรู้ในการจัดการกับความขัดแย้งให้กับตนเอง และกับผู้อื่น มีการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา จึงจัดได้ว่าสังคมของชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) เต็มเปี่ยมไปด้วยผู้ที่มีปัญญา ในการจัดการกับปัญหาของชีวิต

องค์ความรู้ใหม่

โครงการที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่ม WAT Next นี้เป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปศึกษาและต่อยอดกระบวนการเพื่อการเสริมสร้างวัดและชุมชนสันติสุข โดยมีเป้าหมาย 3 ประการคือ การสร้างวัดให้เป็น **วัดปัญญา (WISDOM)** ด้วยหลักของ ปัญญา 3 ประการ สร้างวัดให้เป็น **วัดตื่นรู้ (AWARENESS)** ด้วยการนำผู้คนให้ตื่นรู้โดยการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน โดยมีหลักของ มหาสติปัฏฐาน เป็นหลักปฏิบัติ และการสร้างวัดให้เป็น **วัดมุ่งสู่ความจริง (TRUTH)** โดยการส่งเสริมบูรณาการด้วยหลักของ อริยสัจ 4 ประการ มาใช้ในแต่ละกิจกรรมเพื่อให้ทุกคนได้ค้นหาความจริงของปัญหาเพื่อหาวิธีที่แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เมื่อดำเนินกระบวนการหลักทั้ง 3 อย่างมาประกอบเข้าด้วยกัน ก็จะทำให้เกิดความคิด 4 อย่างขึ้นมา ได้แก่ กายภาพดี พุทธิภาพดี จิตภาพดี และปัญญาภาพดี จึงได้โมเดลที่ชื่อว่า **WAT Next Model** ดังต่อไปนี้

Figure 1: The Procedure for Peace Community Development of Wat Mai Yai Paen under WAT NEXT Project

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัดอุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพบริบทของวัดใหม่ (ยายแพ้น) ที่ได้มีการพัฒนาโครงการต่าง ๆ โดยกลุ่ม WAT Next นั้น จากการสังเกตการณ์กระบวนการของกลุ่ม WAT Next มาโดยตลอด และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงการนั้น มีความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีเป็นอย่างมากทั้งในบริบทของด้านสถานที่ ทั้งของวัดใหม่ (ยายแพ้น) และชุมชน มีความสะอาด มีความร่มรื่น มีการจัดการกับสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคมเมืองในยุคปัจจุบัน ในด้านบุคคลตั้งแต่ที่มีโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ พบว่าชาวชุมชนและผู้คนโดยรอบ สนใจเข้ามา ร่วมกันทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม WAT Next เป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับเมื่อก่อน แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของการเสริมสร้างวัดและชุมชนสันติสุขที่ดี สอดคล้องกับวิจัยของ Techachareonsukchera (2023) ที่ว่าด้วยการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในวัดเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนเมือง โดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียว เพื่อสร้างความร่มรื่นให้กับพื้นที่ของวัดและ Satitmannaitam (2024) ที่ว่าด้วยเรื่อง การจัดการขยะชุมชนเมืองโดยใช้พลังบวรเป็นฐาน เพราะการคัดแยกขยะเป็นการสร้างวินัยในการรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่าง ๆ ที่ต้องใช้ร่วมกันได้อย่างมีคุณค่าที่สุด และ Pheadphong (2023) ที่ว่าด้วยเรื่อง

กระบวนการพัฒนาชุมชนเมืองให้น่าอยู่โดยพุทธสันติวิธี เพราะการเสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับชาวชุมชนจะช่วยให้การพัฒนาต่าง ๆ เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า หลักธรรมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างชุมชนสันติสุขของกลุ่ม WAT Next ได้นำเข้ามาใช้ในกระบวนการเสริมสร้างชุมชนสันติสุขนั้น สามารถตอบโจทย์กับเป้าหมาย 3 มิติของการพัฒนาวัดใหม่ (ยายแป้น) และชุมชน คือ วัดปัญญา (W: Wisdom) ด้วยหลักของ ปัญญา 3 ประการ วัดตื่นรู้ (A: Awareness) ด้วยหลัก มหาสติปัฏฐาน 4 ประการ และวัดมุ่งสู่ความจริงชีวิต (T: Truth) ด้วยหลักของ อริยสัจ 4 ประการ ทั้งนี้เพราะเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Klankesorn (2023) ว่าด้วยเรื่องการพัฒนาสำนักวิปัสสนากรรมฐาน : สติริมnä อารามตื่นรู้เพื่อเสริมสร้างชุมชนเมืองสันติสุข โดยการพัฒนาสถานที่ ที่มีความสัปปายะต่อการเจริญสติและสมาธิโดยมีวัดเป็นศูนย์กลางในการจัดทำกิจกรรม และ Siriwattana (2023) ที่ว่าด้วยเรื่อง กระบวนการฝึกเจริญสติในชีวิตประจำวัน ผ่านการโค้ชที่มีสติเป็นฐาน ด้วยการใช้หลักการเจริญสติตามหลักของพระพุทธศาสนากับหลักโค้ชที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่มารวมเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติให้เกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติ โครงการเหล่านี้ ต่างเป็นโครงการที่ตอบโจทย์กับหลักธรรมที่กล่าวมาในข้างต้นทั้งสิ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า กระบวนการเสริมสร้างสันติสุขของกลุ่ม WAT Next นั้น มีกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ ตอบโจทย์กับการทำวัดใหม่ (ยายแป้น) ให้เป็นวัดที่เหมาะสมกับวัดในสังคมเมือง ด้วยโครงการที่พัฒนาทั้งในด้านพื้นที่และตัวบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Naidraksakul (2023) ว่าด้วยเรื่อง กระบวนการพัฒนาผู้ไกล่เกลี่ยจิตอาสาเพื่อจัดการความขัดแย้งของครอบครัว ด้วยการพัฒนาชาวชุมชนให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อการจัดข้อพิพาทที่เกิดขึ้นภายในครอบครัวและเพื่อนบ้าน Wipapompun (2023) ว่าด้วยเรื่อง การพัฒนาศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนวัดใหม่ (ยายแป้น) ด้วยการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนขึ้นในวัด เพื่อเป็นพื้นที่ในการพูดคุยเพื่อหาทางออกในการระงับข้อพิพาทแก่ชาวชุมชน และ Chitrakroh (2024) ว่าด้วยเรื่อง กระบวนการเสริมสร้างครอบครัวสันติสุข ด้วยการส่งเสริมให้แต่ละครอบครัวของชาวชุมชนให้มีความกล้าในการเปิดใจขอโทษและกัน เพื่อสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นแก่แต่ละครอบครัว เป็นการสร้าง 4 ภาพที่ดีให้เกิดขึ้นกับวัดและชุมชน คือ กายภาพ พุทธิภาพ จิตภาพ และปัญญาภาพ

สรุป

ในตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่ส่งเสริมแนวคิดและกระบวนการในการเสริมสร้างสันติสุขให้กับวัดและชุมชน จากทั้งแหล่งข้อมูลที่เป็นหนังสือและตำรา ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ การศึกษาหลักพุทธธรรมที่เอื้อต่อการเสริมสร้างวัดและชุมชนสันติสุข ทั้งจากการมีส่วนร่วมในการศึกษากระบวนการจากกิจกรรมที่ผู้วิจัยในกลุ่ม WAT Next รวมไปถึงข้อมูลที่ได้การสัมภาษณ์ผู้ใช้งาน (USER) หรือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากโครงการของกลุ่ม WAT Next นั้นแสดงให้เห็นว่า โครงการต่างๆ ของกลุ่ม WAT Next สามารถตอบโจทย์แนวคิดของการสร้างวัดและชุมชนให้เกิดขึ้นได้จริง ซึ่งเป็นผลจากตัวชี้วัดที่ได้มาจากการให้สัมภาษณ์ของผู้เข้าร่วมโครงการ ทั้งผู้เข้าร่วมการที่เป็นชาวชุมชนของวัดใหม่ (ยายแป้น) และผู้ที่เข้ามาเยือน ต่างให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเป็นไปของวัดและชุมชน ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางเดียวกันว่า ตั้งแต่ที่ทีม WAT Next เข้ามาดำเนินกระบวนการพัฒนาโครงการต่างๆ ให้กับชาวชุมชนและวัดใหม่ (ยายแป้น) ทั้งกับด้านสถานที่และตัวบุคคล ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม สามารถจับต้องได้จริง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการพัฒนาสถานที่ให้วัดกลับมามีชีวิตชีวา มีความร่มรื่น ด้วยการเปลี่ยนพื้นที่ป่าคอนกรีตให้กลายเป็นสวนกลางเมือง เป็นที่น่ายินดีและน่าดึงดูดต่อผู้มาเยือน อีกทั้งยัง

มีความสัปปายะต่อผู้คนที่เข้ามาปฏิบัติธรรมในวัดอีกด้วย การพัฒนาจิตใจของผู้คนในชุมชนของวัด ด้วยการนำพาชาวชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีการเสริมสร้างสติ สมาธิและปัญญา ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน รับฟังพระธรรมเทศนาจากพระมหาเถระผู้ทรงปัญญา ร่วมถึงการไต่สวนคดีที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่สามารถเข้าถึงใจของผู้คนที่ได้เข้ารับการอบรม ด้วยการให้แต่ละคนได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่ในจิตใจเพื่อนำมาจัดการและรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากภายนอก ตามหลักของอริยสัจ 4 ประการ ทำให้ชาวชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น) และผู้มาเยือนที่เข้าร่วมกิจกรรม มีจิตใจที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมต่างพูดไปในทางเดียวกันว่าตนนั้นสามารถแก้ไขปัญหาภายในจิตใจได้อย่างดีด้วยการมีสติ เพราะได้ปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานอยู่ทุก ๆ วัน เป็นการยกระดับจิตใจและปัญญาให้สูงขึ้น การพัฒนาพฤติกรรมของชาวชุมชนผ่านการจัดการกับความขัดแย้งภายนอก ด้วยการไกล่เกลี่ย โดยมีศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนประจำวัดใหม่ (ยายแป้น) เป็นผู้ทำการไกล่เกลี่ย เป็นการส่งผลให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายได้ทำการระงับข้อพิพาทด้วยการร่วมกันหาทางออกของปัญหาที่จะทำให้ทั้งสองฝ่ายพึงพอใจได้มากที่สุดและสามารถรื้อฟื้นความสัมพันธ์อันดีให้กลับมาได้เป็นดังเดิม การตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนขึ้นในวัดจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการสร้างเสริมสันติสุขให้เกิดขึ้นกับสังคมของชาวชุมชนวัดใหม่ (ยายแป้น)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า โครงการของกลุ่ม WAT Next ที่มีพลัง บ ว ร เข้ามาร่วมนั้นสามารถเป็นตัวอย่างในการพัฒนาวัดและชุมชนได้เป็นอย่างดี จึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการศึกษาระบบการในการพัฒนาวัดรวมถึงหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่ทำเรื่องการพัฒนาวัดและชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามหลัก มหาสติปัฏฐาน 4 ถือเป็นสิ่งสำคัญในการเสริมสร้างสันติในเรือนใจเพื่อนำไปสู่เสริมสร้างสันติสุขในภายนอก การเสริมสร้างสันติสุขให้กับชุมชนและวัดจึงควรมีการเสริมสร้างในด้านของสติเป็นพิเศษ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การมีสันติสุข เป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับสังคมเมืองที่มีแต่ความวุ่นวายเป็นอย่างมาก หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพความสุขให้กับสังคมของคนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง จึงควรมีการจัดทำกระบวนการในการเสริมสร้างสติให้กับประชากรในสังคมเมือง ซึ่งสามารถศึกษากระบวนการและโครงการของ WAT Next เพื่อนำไปพัฒนาและต่อยอดได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

- 2.1 การพัฒนาวัดอื่น ๆ ให้ตอบโต้ภัยกับการเสริมสร้างสันติสุขต่อชุมชนและสังคม
- 2.2 กระบวนการเสริมสร้างรายได้ที่ยั่งยืนให้กับชาวชุมชนที่อยู่ในสังคมเมือง
- 2.3 กระบวนการใหม่ ๆ ที่ส่งเสริมการสร้างสันติสุขให้กับวัดและชุมชน

References

Chitranukroh, N. (2024). *The Process of Building a Peaceful Family under the Power of Buddhism by Peaceful Means*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.

- Klankesorn, N. (2023). *The Development of Vipassana Meditation Center “Sati-Rimnam Aram Tun Ru” for Promotion of the Peaceful Urban Community by Buddhist Peaceful Means*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tripitakas*. Bangkok: MCU Press.
- Naidraksakul, S. (2023). *A Process for Developing Volunteer Mediators to Manage Family Conflict in Wat Mai (Yai Paen) Community by Buddhist Peaceful Means*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Pheadphong, P. (2023). *The Process for Developing a Livable Urban Community by Buddhist Peaceful Means*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Reungthitichaikul, P. (2024). Wat Mai (Yai Paen)’s Landscape Architecture Setting as a Tool to Create Delightful Place for Mind Meditation Development Using Baworn-Power Based on Buddhist Peaceful Means. *Journal of MCU Peace Studies*, 12(6), 2483-2493.
- Satitmannaitham, B. (2023). *The Urban Waste Management by Using Buddhist Collaboration (BAVORN) as a Base for Sustainable Development*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Siriowattana, V. (2023). *Mindfulness Cultivation Process in Daily Life through Mindfulness-Based Coaching*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Techachareonsukchera, T. (2023). *Temple’s Environmental Management to Reach Urban Communities Needs by the Bawon Based Synergy*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Watmaiyaipae. (2022). *History of Watmaiyaipae*. Retrieved May 3, 2023, from <https://watmaiyaipae.com/home/watmaiyaipan.php>
- Wipapornpun, S. (2023). *The Development of Wat Mai (Yai Paen) Public Sector Mediation Center, Bangkok Noi District, Bangkok Based on Buddhist Peaceful Means*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.